

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

МУСА И ДРУГИ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 61259/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

11 януари 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

09/07/2007г.

05/01/2007г. Решението става окончателно при обстоятелствата по Член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Муса и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *Председател*,

г-жа С.БОТУШАРОВА,

г-да К. ЮНГВИЕРТ,

В. БУТКЕВИЧ,

г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,

г-н Р. МАРУСТ,

М. ВИЛИГЕР, *съдии*,

и г-жа К. УЕСТЕРДИК, *Секретар на отделението*,

След като се оттегли на закрито заседание на 4 декември 2006,

представя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 61259/00) срещу Република България, с която г-н Ахмад Наим Мох Муса, г-жа Десислава Верчова Муса, Хаджар Ахмад Наим Муса, Надя Ахман Муса и Абделгафур Ахмад Наим Муса („жалбоподатели“) са сезирали съда на 11 август 2000 г. на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателите са представлявани от г-н Й. Грозев, адвокат в София. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент г-жа М. Коцева от министерството на правосъдието.

3. На 28 февруари 2005 г. Съдът е решил да изпрати жалбата на правителството. На основание разпоредбите на член 29 § 3, той е решил, че делото ще бъде разгледано едновременно за допустимост и по същество.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО**

4. Първият жалбоподател е йордански гражданин от палестински произход. Втората жалбоподателка, гражданин на България, е негова съпруга. Другите жалбоподатели, граждани на България, са техни деца. Първият жалбоподател живее в Рамала; другите живеят в България.

A. Установяването на първия жалбоподател в България

5. Първият жалбоподател, роден през 1966 г., пристигнал в България през 1984 г., за да следва в университет. Малко след края на обучението си през 1992 г. заминал за Йордания. Върнал се в България през 1993 г.

6. През 1994 г. жалбоподателят се оженил за втората жалбоподателка, родена през 1976 г., с която се установил в София. Имали три деца, другите жалбоподатели, родени съответно през 1995, 1996 и 2000 г.

7. На 3 октомври 1994 г. първият жалбоподател получил право на постоянно пребиваване. През 1999 г. станал директор на фондацията „Charitable World IWC”, чиято цел била предоставянето на материална помощ на мюсюлманите в България. Освен това бил директор на фирма за недвижими имоти, в която бил и съдружник.

Б. Оттегляне на разрешителното за пребиваване на първия жалбоподател

8. На 25 май 2000 г. жалбоподателят бил поканен да се яви в националната дирекция на полицията. Като отишъл там, му било показана заповед от 17 май 2000 г. на директора на служба „Документи за самоличност” към министерството на вътрешните работи, постановяващо отнемането на правото му на постоянно пребиваване. Отнемането на правото на пребиваване било придружено със задължение да напусне територията на България в срок от десет дни.

9. На жалбоподателя било посочено, че решението е взето въз основа на разпоредбите на закона за чужденците в Република България, отнасящи се до оттеглянето на правото на пребиваване на чужди граждани, чиято дейност е от такъв характер, че поставя в опасност сигурността или интересите на държавата, и че той нямал право на защита. В решението обаче не се посочвала фактическата база, на която се опирала констатацията относно характера на дейността на жалбоподателя.

10. Той отказал да подпише заповедта.

В. Опити на първия жалбоподател да получи помощ срещу отнемане на правото му на постоянно пребиваване

11. Първият жалбоподател поискал помощ за анулиране на заповедта от няколко публични организации, между които Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Главна прокуратура и Президента на републиката. Той твърдял, че дейността му в България не представлява опасност за

интересите на държавата или за националната сигурност. Освен това, той изтъквал, че невъзможността да получи помощ срещу решението представлявало нарушение на правото му по отношение на семейния му живот, така както то е гарантирано от член 8 на Конвенцията. Той се жалвал и срещу нарушаването на правото му на достъп до съд, гарантирано от член 6 на Конвенцията, и на правото му да изложи каузата си пред компетентния орган, наредил експулсирането му, обявено от член 13 на международния пакт за гражданските и политическите права. Жалбоподателят считал, че оттеглянето на правото му на пребиваване е било мотивирано от принадлежността му към мюсюлманската общност.

12. При изтичането на десетдневния срок, определен в заповедта от 17 май 2000 г., жалбоподателят уведомил службите на Министерството на вътрешните работи, че е сезирал министъра на вътрешните работи, за да получи помощ за анулиране на заповедта. Тогавашно бил уведомен, че няма да бъде експулсиран преди министърът да разгледа жалбата му.

13. С писмо от 6 юни 2000 г. министърът на вътрешните работи уведомил жалбоподателя, че спорното действие е бил извършено в приложение на действащия закон и че мярката отговаря на Конвенцията и международния Пакт за гражданските и политическите права. Министърът не е уточнил в какво е обвинен жалбоподателят. Посочено му било, че трябва да напусне територията на България преди 28 юни 2000 г.

14. С писмо от 15 юни 2000 г. жалбоподателят бил уведомен, че Главна прокуратура не е компетентна да поиска анулиране на заповедта за отнемане на правото на пребиваване. Прокуратурата изтъкнала също така, че правото на уважение на религиозната свобода не е абсолютно и че може да се окаже необходимо на тази свобода да бъдат наложени някои ограничения, а именно по причини, свързани с националната сигурност; което отговаря на член 9 § 2 на Конвенцията и на член 18 § 3 от Пакта за гражданските и политическите права.

15. Жалбоподателят е направил нов опит да получи анулиране на заповедта от главния прокурор. Писмото му очевидно е останало без последствие. Останалите му писма също не са дали резултат.

16. На 15 юни 2000 г. в кувейтската преса излязла статия за отнемането на правото на пребиваване на жалбоподателя. След публикацията министърът на външните работи на Кувейт изпратил на българския си колега официална нота, с която поискал допълнителна информация за мерките, взети по отношение на първия жалбоподател.

17. Освен това служителите от посолството на Кувейт в София са провели срещи с представители на няколко публични организации, за да обсъдят случая на първия жалбоподател. Във връзка с неговия случай били предприети постъпки и от главния мюфтия на

мюсюлманите в България, който се срещнал със заместник-министъра на вътрешните работи и заместник-главния прокурор. След тази среща министърът на вътрешните работи е обявил публично, че жалбоподателят няма да бъде експулсиран преди края на месец юли.

18. Жалбоподателят е подал и молба за анулиране на заповедта за отнемане правото му на пребиваване. С решение от 17 септември 2001 г. Софийски градски съд е обявил молбата за недопустима с мотива, че административните актове, с които се постановява вземането на мерки във връзка с националната сигурност, не подлежат на обжалване.

Г. Арестът и отпътуването на първия жалбоподател от страната

19. На сутринта на 4 август 2000 г. първият жалбоподател е бил арестуван в дома му и отведен в център за задържане на пълнолетни лица в София. На 5 август 2000 г. е могъл да се срещне със съпругата си. Не е получил обаче разрешение да разговаря с адвокатата си.

20. Жалбоподателят е останал в центъра до 6 август 2000 г., датата, на която заминал за Аман, придружен от третата и четвъртата жалбоподателки.

Д. По-нататъшно развитие

21. На 7 август 2000 г. началникът на дирекцията по религиозни въпроси, интервюиран във връзка с жалбоподателя в предаване по радиото, заявил, че последният е проповядвал на религиозни церемонии, без преди това да е получил разрешението на дирекцията и без да е бил поканен от главния мюфтия; което представлява „нерегламентирана религиозна дейност”.

22. На 8 август 2000 г. директорът на служба „Национална сигурност” заявил пред Българско национално радио, че правото на пребиваване на първия жалбоподател е било отнето, защото е основал фундаменталистка организация „Мюсюлмански братя” и е пропагандирал ислямистки идеи. Директорът е потвърдил, че службата разполага с редица елементи, доказващи, че жалбоподателят е организирал семинари с цел да пропагандира фундаменталистките идеи. Освен това, той е изразил мнението, че създадената от жалбоподателя фондация е била само фасада.

23. Същият ден началникът на служба „Документи за самоличност” към министерството на вътрешните работи е изразил същите мисли пред националното радио.

24. През следващите дни в българската преса са се появили няколко статии относно фундаменталистката организация, за която се е твърдяло, че е създадена от първия жалбоподател, основаващи се на

информация, получена от вътрешни източници в Министерството на вътрешните работи и служба „Национална сигурност”.

25. Няколко месеца по-късно третата и четвъртата жалбоподателки са се върнали в София. Първият жалбоподател се е установил в Рамала със своите родители.

26. От 26 март 2001 г. до 12 септември 2005 г. членовете на семейството са се срещали шест пъти в Турция и Йордания. През този период първият жалбоподател е изпращал до различни публични институции писма относно оттеглянето на заповедта от 17 май 2000 г. Тези молби са останали без последствие.

27. През юни 2004 г. втората жалбоподателка е родила момиченце. Молбата ѝ да бъде издадено разрешение за временно пребиваване за съпруга ѝ, за да може да присъства на раждането на четвъртото си дете е останала без последствие.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Законът от 1998 г. за чужденците в Република България, в редакцията му, действаща в момента на събитията

28. Този закон регулира влизането, пребиваването и статута на чуждите граждани.

29. Членове 40 до 47 от закона регулират принудителните мерки, които могат да бъдат взети в тази област.

30. Член 40, алинея 1 (2) постановява, че правото на пребиваване на един чужденец може да бъде отнето от министъра на вътрешните работи или от друг орган, упълномощен за мотивите, изброени в член 10. Алинея 1 (1) на тази разпоредба визира хипотезите, при които чуждият гражданин чрез действията си е поставил в опасност сигурността или интересите на държавата или че е налице информация, показваща, че той действа срещу сигурността и интересите на страната.

31. Член 47 на закона за чужденците предвижда заповедите, с които се налагат принудителни мерки в пряка връзка със сигурността на страната, не подлежат на обжалване. Мотивацията на този тип актове се ограничава до споменаването на правното основание, въз основа на което те се издават.

Б. Тълкуване и прилагане на член 47 от закона за чужденците

32. През декември 2000 г. парламентът прие закон, тълкуващ член 47 от закона за чужденците, очевидно мотивиран от противоречивата практика на съдилищата във връзка с този текст. В действителност,

някои юрисдикции са отказвали какъвто и да е преглед на актовете, приети в приложение на член 40, алинея 1 (2), докато други са разглеждали дали причините, мотивирали такива мерки, действително са произтичали от националната сигурност.

33. В своя единствен член този закон постановява:

„Не подлежат на обжалване, не съдържат фактическо основание и подлежат на незабавно изпълнение заповедите, издадени на основание чл. 40, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 10, ал. 1, т. 1, (...) от Закона за чужденците в Република България, с които се налагат принудителни административни мерки, непосредствено свързани със сигурността на страната. Преценката на съда дали даден административен акт е непосредствено свързан със сигурността на страната, се изчерпва само с посоченото в заповедта правно основание за нейното издаване. Това означава, че съдът не може да разглежда жалби срещу такива заповеди и същите се оставят без разглеждане (...). Съдът не може да събира доказателства за фактите и обстоятелствата, мотивирали органа, издал заповедта. В случаите, когато е допуснато разглеждане, съдът е длъжен да прекрати производството.”

В. Решението на Конституционния съд от 23 февруари 2001 г.

34. Конституционният съд, сезиран с молба за обявяване на несъвместимостта на член 47 от закона за чужденците с българската конституция и Европейската конвенция за правата на човека, не е постигнал мнозинство, като един и същ брой съдии са гласували за и против молбата.

35. Съдиите, които са се произнесли срещу несъвместимостта, са счели, че националната сигурност е законна цел, която трябва да се постави пред защитата на правата и свободите на личността. Освен това, решенията, свързани с националната сигурност, са съдържали поверителна информация, която е трябвало да бъде защитена. Ограниченията, съдържащи се в българския закон, са били приемливи по отношение на Конвенцията, която не предвижда правото на юридическа защита срещу мерките за експулсиране.

36. Съдиите, които са се произнесли в полза на противоконституционността, са посочили, че гарантираните от конституцията ограничения на правата са строго необходими за постигането на преследваната цел, което не е случаят, що се отнася до пълната липса на контрол на решенията за експулсиране. Освен това, липсата на гаранции срещу произволните или противозаконни решения на администрацията противоречи на Конвенцията доколкото разпоредбите във връзка с пребиваването на чужденците могат да засягат правата, гарантирани от членове 3 и 8 на Конвенцията.

Е. Последващи разработка на нормативната база

37. Изменение на закона от 27 април 2001 г. установява възможността да се въведе йерархичен механизъм на защита, който не отлага изпълнението на присъдата, към министъра на вътрешните работи по отношение на мерките, свързани с националната сигурност (член 46 на закона). Обаче актовете, регламентиращи този тип мерки, в действителност остават без мотивация, като не е предвиден никакъв контрол на последствията им върху частния и семеен живот на заинтересованите. Освен това, тези актове са изключени от контрола на съдилищата.

38. С решение от 8 май 2003 г. Върховният административен съд, сезиран от г-н Ал-Нашиф вследствие на определението на Съда по селото „Ал-Нашиф и други срещу България" (№ 5093/99, 20 юни 2002 г.) е приел, че вътрешните юрисдикции са компетентни да разглеждат молби срещу този тип актове, когато засегнатото лице претендира нарушение на член 8 от Конвенцията (виж в този смисъл и Определение № 8910/01.11.2004 г. по адм.д. №7722/2004 г., ВАС, V отд., Определение № 706/29.01.2004 г. по адм.д. №11313/2003 г., ВАС, V отд., Определение № 4883/28.05.2004 г. по адм.д. №3572/2004 г., ВАС, V отд.).

39. В правораздаването висшестоящата юрисдикция е уточнила, че министерството на вътрешните работи не е независим орган, който може да бъде натоварен с контрола на административните актове. Единствено юрисдикциите се ползват от необходимата степен на независимост, за да упражняват този тип контрол. Затова и всяко засегнато лице има правото на съдебен процес, в рамките на който то може да оспорва доводите, въз основа на които мерките са свързани с националната сигурност.

ПРАВОТО

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 НА КОНВЕНЦИЯТА

40. Жалбоподателите твърдят, че е допуснато нарушение на правото им във връзка с техния частен и семеен живот,

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот, на жилището и на тайната на кореспонденцията.”

„2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност

или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

А. Относно допустимостта

1. Тези на страните

41. Правителството твърди, че жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните пътища за лична защита. Трябва да се отбележи, че след произнасяне на решението на Съда по делото „Ал-Нашиф и други”, Върховният административен съд е ревизирал съдебната си практика в този аспект. Занапред лицата, чието право на пребиваване е било отнето по причини, свързани с националната сигурност, разполагат с възможността да се жалват пред съда срещу административния акт.

42. Правителството цитира редица решения на висшестоящия съд в подкрепа на своята теза (виж параграфи 38 и 39) и приканва Съда да отхвърли жалбата, тъй като жалбоподателите не са се възползвали от това средство за защита.

43. Жалбоподателите оспорват ефективността на това средство за защита.

44. Те изтъкват, че на теория са разполагали с два начина за защита. На първо място, те са могли да обжалват решението на Софийски градски съд от 17 септември 2001 г. Този начин на защита обаче е бил обречен на неуспех по времето на събитията, по-специално, като се има предвид решението на Конституционния съд, който е счел, че член 46 от закона за чужденците е бил съвместим с конституцията и Конвенцията (параграфи 34 до 36). Що се отнася до визираната от правителството реформа в правораздаването, той става едва през 2003 г., след произнасяне на решението по делото „Ал-Нашиф и други”.

45. На второ място, жалбоподателите са разполагали с възможността да поискат преразглеждане на решението на Софийски градски съд. Обаче, по силата на действащия закон, това е възможно единствено в случай на установяване на нови обстоятелства или ако съдът или вътрешна правораздавателна институция издаде решение относно същите факти.

46. Към това се добавя фактът, че жалбоподателят по цитираното по-горе дело „Ал-Нашиф и други” също не е получил разрешение да се върне в страната, независимо че вътрешните съдилища окончателно са анулирали решението относно отнемането на правото му на пребиваване, тъй като това действие е придружено със забрана да посещава територията на страната за срок от десет години. Според жалбоподателите, г-н Муса се намира в същото положение.

47. От това те правят заключението, че този начин за защита няма да има ефекта, търсен от член 35.

2. Преценка на Съда

48. Съдът припомня, че разпоредбите на член 35 на Конвенцията включват само изчерпване на вътрешноправните средства за защита, които се отнасят до инкриминираните нарушения, като в същото време са налични и достатъчни (виж, сред множеството примери от правораздаването, *Mifsud c. France* (реш.) [GC], № 57220/00, ЕСПЧ 2002-VIII). По-конкретно, въпросното вътрешноправно средство за защита трябва да бъде ефективно и налице по времето на фактите, тоест, достъпно, да може да предложи на жалбоподателя удовлетворение на жалбите му и да му представи разумни перспективи за успех (виж *Baumann c. France*, № 33592/96, 22 май 2001 г., § 41).

49. В конкретния случай, еволюцията в правораздаването, на която се позовава правителството, е започнала през май 2003 г., след произнасяне на решението на Съда по делото „Ал-Нашиф и други” на 20 юни 2002 г. От цитираните от правителството примери става ясно, че въпросното вътрешноправно средство за защита от този момент нататък се използва все по-често, като компетентните съдилища тълкуват член 46 от закона за чужденците в светлината на членове 8 и 13 на Конвенцията.

50. Съдът се съобразява с тази еволюция. Правителството-ответник обаче не представя никакви примери за правораздаване в тази насока отпреди 8 май 2003 г.

51. Или е уместно да се припомни, че изчерпването на вътрешноправните средства за защита се оценява, без изключенията, към датата на подаване на жалбата пред Съда (виж *Van der Kar et Lissaur van West c. France* (реш.), №№ 44952/98 и 44953/98, 7 ноември 2000 г. и делото *Baumann précitée*, § 47).

52. Оттук, въпреки извършената през 2003 г. реформа в правораздаването, около две години и половина след подаването на настоящата жалба, не може да се вземе под внимание изключението за неизчерпване на средствата за защита, изтъкнато от правителството.

53. Освен това, Съдът констатира, че тази жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и срещу нея няма никакъв друг мотив за недопустимост. Затова я обявява за допустима.

Б. По същество

54. Жалбоподателите твърдят, че неприкосновеността на правото им на личен и семеен живот не е предвидена в закона поради празноти във

вътрешното право, действащо по времето на фактите, което не е предвиждало достатъчни гаранции срещу произволни действия.

55. Правителството не представя становище.

56. Съдът констатира, че в момента на отнемане на правото му на пребиваване първият жалбоподател е живеел от около петнадесет години в България, където се е установил законно. Той е женен за българска гражданка (втората жалбоподателка), от която има три деца (другите трима жалбоподатели), преди да бъде експулсиран от страната.

57. По отношение на другите трима жалбоподатели, Съдът припомня, че понятието за семеен живот, върху което почива член 8, означава, че едно дете, родено в брак, се вписва пълноправно в това отношение; оттук, от момента и поради самия факт на своето раждане, между него и неговите родители съществува връзка, установяваща „семеен живот”, която по-нататъшните събития могат да разбият само при изключителни обстоятелства (виж, между другите, решение *Ahmut c. Pays-Bas* от 28 ноември 1996 г., *Сборник решения*, 1996-VI, стр. 2030, § 60). В конкретния случай, третият, четвъртият и петият жалбоподатели са били малолетни в момента на отнемане правото на пребиваване на баща им; живеели са в дома на своите родители и са били финансово зависими от първия жалбоподател.

58. При тези обстоятелства Съдът счита, че взетите срещу първия жалбоподател мерките представляват вмешателство в правото на жалбоподателите по отношение на техния личен и семеен живот, въпреки че резултатът от тях не е бил пълното прекъсване на връзката между членовете на семейството.

59. Съдът припомня, че според установения принцип на международното право, държавите имат правото, без да нарушават ангажиментите, произтичащи за тях от договорите, да контролират влизането на чужди граждани на тяхна територия (виж, между много други, *Abdulaziz, Cabales et Balkandali c. Royaume-Uni*, решение от 28 май 1985 г., серия A № 94, стр. 34, § 67 и *Boujlifa c. France*, решение от 21 октомври 1997 г., *Сборник* 1997-VI, стр. 2264, § 42). Освен това, не би могло да се тълкува, че член 8 съдържа общото задължение за една държава да уважава избора на семейните двойки относно общото им местожителство (*Gül c. Suisse*, решение от 19 февруари 1996, *Сборник* 1996-I, стр. 175, § 38). При това Съдът трябва да се увери, че вмешателството в правото по отношение на семейния живот на жалбоподателите отговаря на изискванията на втория параграф на член 8.

60. На въпроса дали приложената мярка е била „предвидена от закона”, съдът установява, че законът за чужденците от 1998 г. е предвиждал възможността за отнемане на правото на пребиваване по именно поради дейности, насочени *срещу* сигурността и интересите на

държавата (член 40, алинея 1, във връзка с член 10, алинея 1 (1) на закона). Тя е позволявала на властите да анулират правото на пребиваване с немотивиран административен акт, издаден извън всяко производство, предвиждащо друго и при което да не може да се упражни правото на защита.

61. В конкретния случай, правото на пребиваване на първия жалбоподател е било отнето със заповед, гласяща единствено, че е издадена въз основа на горепосочените разпоредби на закона за чужденците, без жалбоподателят да е бил информиран относно фактическата база, върху която се опира административният акт. Освен това му било посочено, че решението не подлежи на обжалване. Всички жалби на жалбоподателя срещу решението са били отхвърляни, без да бъдат разгледани по същество и без той да може да се запознае с обстоятелствата, мотивирали спорния акт.

62. Съдът вече взе предвид, че едно експулсиране, осъществено в приложение на същите текстове (член 40 и следващите от закона за чужденците), не удовлетворява изискването за законност, поради липсата на достатъчни гаранции срещу произволни действия. Той е счел, че когато се отнася до въпроси, свързани с основните права, националният закон би противоречал на върховенството на правото, ако правомощието за оценка, предоставено на изпълнителната власт, не познава ограничения, както е в конкретния случай (виж решение *Al-Nashif et autres*, цитирано по-горе, § 119 и, *mutatis mutandis*, *Lupsa c. Roumanie*, № 10337/04, §§ 41 и 42, ЕСПЧ 2006 г.-...).

63. Същите съображения са валидни и в конкретния случай, българският Върховен административен съд е променил правораздаването си в тази област едва през 2003 г. По тази причина Съдът констатира, че вмешателството не е било „предвидено от закона”.

64. Тази констатация е достатъчна на Съда, за да направи заключение, че е налице нарушение на член 8. Следователно, няма основание да се разследва дали въпросното вмешателство е преследвало „законна цел” или е било „необходимо, в едно демократично общество” (виж *Sciacca c. Italie*, № 50774/99, § 30, ЕСПЧ 2005 г.-...).

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 НА КОНВЕНЦИЯТА

65. Жалбоподателите твърсят, че във вътрешното право не съществува ефективно средство за защита срещу нарушението на член 8. Те посочват член 13 на Конвенцията, който гласи следното:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните

национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

А. Относно допустимостта

66. Съдът констатира, че тази жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. От друга страна, Съдът констатира, че тя не противоречи на никакъв друг мотив за недопустимост. Затова я обявява за допустима.

Б. По същество

67. Правителството твърди, че от 2003 г. насам жалбоподателите разполагат с възможността да подадат съдебна жалба срещу решение, постановяващо отнемане на правото на пребиваване на първия жалбоподател.

68. Жалбоподателите оспорват това твърдение. Те посочват своите аргументи, отнасящи се до изключението за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита на правителството.

69. Съдът припомня, че член 13 гарантира съществуването във вътрешното право на средство за защита, позволяващо възползването от утвърдените в Конвенцията права и свободи. Следователно, тази разпоредба изисква вътрешноправно средство за защита, оправомощаващо „компетентната национална инстанция” да познава съдържанието на основаващата се на Конвенцията жалба и да предлага съответната изправителна мярка. Тази „инстанция” може и да не е задължително във всички случаи съдебна институция в строгия смисъл на думата. Обаче нейните правомощия и процедурните гаранции, които тя дава, се вземат предвид, за да се определи дали е ефективно средството за защита (*Rotaru c. Roumanie* [GC], № 28341/95, §§ 67 до 69, ЕСПЧ 2000-V).

70. Съдът посочва, че съгласно действащия към времето на фактите закон, заповедта, с която се отнема право на пребиваване с мотиви, свързани с националната сигурност, не подлежи на обжалване в съда. По всичко личи, че вътрешните съдебни институции са прилагали буквата на закона до 8 май 2003 г., датата на решението на Върховния административен съд, с което се обявява реформата в правораздаването в тази област.

71. Съдът отбелязва това по-нататъшно развитие на вътрешното правораздаване. Обаче, в конкретния случай жалбата, с която първият жалбоподател е сезирал Софийски градски съд, е обявена за недопустима, без да бъде разгледана по същество с мотива, че спорното решение не подлежи на обжалване.

72. Съдът констатира, че жалбоподателят е можел да сезира министъра на вътрешните работи (виж параграфи 11 до 13 по-горе). В цитираното по-горе дело „Ал-Нашиф и други” (§§ 135 до 138) обаче той е отсъдил, че това йерархично обжалване не отговаря на изискванията на член 13. Нищо в настоящия случай не позволява отклонение от това заключение.

73. Тъй като Съдът не е бил информиран за никаква друга възможност в българското право, съществуваща към момента на фактите и позволяваща оспорването на заповедта, с която се отнема правото на пребиваване на първия жалбоподател, той може да направи заключението, че е налице нарушение на член 13.

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 НА КОНВЕНЦИЯТА

74. Първият жалбоподател се жалва и от факта, че не е могъл да се защити срещу задържането си в центъра за задържане на пълнолетни лица. Той посочва член 5 § 4 на Конвенцията, който гласи:

„Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.”

Относно допустимостта

75. Съдът посочва, че жалбоподателят е бил задържан до 6 август 2000 г., датата на експулсирането му към Йордания. Или жалбата е била сведена до знанието на съда с писмо от 22 май 2003 г.

76. При тези обстоятелства Съдът констатира, че жалбата е подадена повече от шест месеца след края на ситуацията, от която се жалва жалбоподателят. Поради което той трябва да я обяви за недопустима, в приложение на член 35 §§ 1 и 4 на Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 41 НА КОНВЕНЦИЯТА

77. По смисъла на член 41 на Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

А. Вреди

78. Жалбоподателите претендират за 682 700 щатски долара (USD) за неимуществени вреди, които биха претърпели, от които 500 000 щатски долара за неимуществените вреди, които първият жалбоподател е понесъл в резултат на появилата се в медиите клеветническа информация относно експулсирането му.

79. Освен това, жалбоподателите претендират за 225 193.41 щатски долара за имуществени вреди. Тази сума покрива разходите, направени с цел членовете на семейството да поддържат контакт (пътни разходи, разходи за телефон и кореспонденция и др.), пропуснати ползи, които първият жалбоподател би понесъл в резултат на експулсирането, разходите, направени от първия жалбоподател с цел да намери страна, в която семейството да може да се установи (пътни разходи, разходи, свързани с издаването на визи и др.) и загубата на детските надбавки, изплащането на които е било прекъснато, защото втората жалбоподателка не е можела да представи документ за доходите на съпруга си.

80. Правителството твърди, че исканите суми са прекомерно завишени. Освен това, една значителна част от сумите, искани като обезщетение за имуществени вреди, нямат причинно-следствена връзка с твърдяните нарушения.

81. Съдът не забелязва причинно-следствена връзка между констатираното нарушение и претендираните имуществени вреди. Следователно, той отхвърля тази част от иска.

82. Освен това, той счита, че настоящото решение само по себе си представлява достатъчно справедливо обезщетение за претендираните неимуществени вреди.

Б. Разходи и разноски

83. Жалбоподателите претендират и за 3600 евро (EUR) за разходи и разноски, направени пред вътрешните съдилища и Съда. Те представят споразумение за хонорарите, сключено с техния представител, и разбивка на извършената от адвоката работа за общо 45 часа при почасова ставка от 80 евро. Те искат сумите, присъдени за разходи и разноски, да бъдат изплатени директно на техния адвокат.

84. Правителството оспорва исканата за адвокатски хонорари сума, която счита за прекомерно завишена по отношение на почасовата ставка, която надвишава обичайната практика в България.

85. Според съдебната практика на Съда, жалбоподател може да получи обезщетение за разходите и разноските само доколкото е установено, че те са направени фактически и по необходимост и са в разумен размер. В конкретния случай, като взема предвид елементите,

с които разполага и посочените по-горе критерии, Съдът счита за разумна сумата от 1 500 евро за всички разходи и я отпуска на жалбоподателя.

В. Лихви за просрочие

86. Съдът счита за подходящо да базира размера на лихвите за просрочие върху пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

ЧРЕЗ ТЕЗИ МОТИВИ, СЪДЪТ

1. *Обявява*, единодушно, жалбата за допустима по отношение на исковите във връзка с членове 8 и 13 на Конвенцията и недопустима за останалата част;
2. *Установява* нарушение на член 8 на Конвенцията;
3. *Установява* нарушение на член 13 на Конвенцията;
4. *Постановява*, с четири срещу три гласа,
 - а) че настоящото решение само по себе си представлява достатъчно справедливо обезщетение за претендираните неимуществени вреди.
 - б) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателите в срок от три месеца от датата, на която решението бъде обявено за окончателно, съгласно член 44 § 2 на Конвенцията, следните суми, преобразувани в български лева според обменния курс, действащ в момента на плащането:
 - 1 500 EUR (хиляда и петстотин евро) за разходи и разноси, които се заплащат по банковата сметка, посочена от адвокатите на жалбоподателите в България;
 - всяка друга сума, която може да се дължи за данъци върху посочената сума;
 - в) че считано от изтичането на посочения срок и до заплащане, върху тези суми се начислява проста лихва в размер, равен на този на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта;
5. *Отхвърля* единодушно искането за справедливо обезщетение за останалата част.

Съставено на френски език и оповестено писмено на 11 януари 2006 г. в приложение на член 77 §§ 2 и 3 на регламента.

Клаудия УЕСТЕРДИК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател

Съгласно Член 45 § 2 от Конвенцията и Правило 74 § 2 от Правилника на Съда, към това решение се прилага частичното особено мнение общо на г-дата Лоренцен, Маруст и Вилигер.

P.L.
C.W.

ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ ОБЩО НА ГОСПОДА СЪДИИТЕ ЛОРЕНЦЕН, МАРУСТ И ВИЛИГЕР

(Превод)

Ние се подписваме по всички точки на заключенията на съдебното решение, но не можем да се присъединим към мнозинството, когато то заявява, че констатацията на едно нарушение само по себе си носи достатъчно справедливо обезщетение за понесените от жалбоподателите неимуществени вреди.

В конкретния случай е имало нарушение на член 8, което, наред с другите последствия, за много дълго време е попречило на жалбоподателите да поддържат нормален семеен живот. Дори и ако това дело не може да се сравни по всички аспекти с делото „Ал-Наши” ние считаме, че както и в това дело, жалбоподателите в настоящия случай би трябвало да получат обезщетение за претърпените неимуществени вреди.